

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

gessé a
si költ-
szövet-
kezelné
évi jó

meg-
mára.
aximá-
a ter-
g meg-

ИМ ВСЕ-
ДОВ ПО-
тенци-
иет те
иу пло-

Renta-
ionskos-
ung hat
nalyisert
fallende

“Dimit-
roduction
to alter
analyzed
ge could

ORSZÁGOS AGRÁRGAZDASÁGI KONFERENCIA*

ERDŐS SÁNDOR

AZ ÉLELMISZERGAZDASÁGI ÉRDEKEGYEZTETÉS SAJÁTOSSÁGAI

A gazdasági integráció és az élelmiszergazdasági komplexum közgazdasági összefüggései kérdéseinek vizsgálatában nem véletlen az agrárközgazdászok kezdeményező szerepe. Már a klasszikus mezőgazdaságban is felmerült az egyes ágazatok horizontális és vertikális kapcsolatainak a jelentősége, s így a növénytermelési és állattartási ágazatokon *belüli* horizontális, illetve a növénytermelés és az állattartás *közötti* vertikális integráció mindenkor fontos eszköze volt az üzemszervezésnek és vezetésnek.

Az előadások rámutattak arra, hogy az élelmiszergazdaság

- multiszektorális, azaz állami, szövetkezeti és magánérdekeltségeket magába foglaló;
- multifunkcionális, azaz mezőgazdasági, ipari, bel- és külkereskedelmi ágazati funkciókat betöltő; és végül
- multidiszciplináris, azaz az ágazati gazdaságtanok (agrár, ipari, kül- és belkereskedelem) és a neki megfelelő különböző technikai-technológiai tudományok tárgyát képező folyamatokat magába foglaló kategória.

Kiemelést nyert, hogy a tudományos és műszaki forradalom hatására az ágazati komplexum horizontálisból mindinkább vertikális fogalommal alakul át, miután a termelés fejlesztésének vertikális „érzékenysége” állandóan növekszik.

Bognár elvtárs felvetette azt a kérdést is, vajon „az új műszaki-gazdasági szervezési elvek kialakulása és az ezekhez igazodó optimumok bevezetése idején a költségtényezők tartalma állandónak tekinthető-e?” A kérdés felvetését jogosnak tartom, és utalok egy kísérletképpen kidolgozott és alkalmazott vizsgálati módszerre, amelyet „A szocialista nagyüzemi mezőgazdaság és az egyes élelmiszeripari, valamint egyéb kapcsolódó ágazatok munkamegosztásának és együttműködésének vizsgálata” c. téma keretében készített, „A korszerű paradicsomtermelés teljes vertikumának vizsgálata,

* A konferencia előadásait és számos hozzászólást folyóiratunk előző számában ismertettük. Itt további hozzászólásokat közlünk rövidítve.

különös tekintettel a kiemelt Bács megyei körzetre" című OMFB elemző tanulmány használt. E vizsgálatnál a termék értékét meghatározó legfontosabb tulajdonságokból kiindulva kerestük az értékmeghatározó tulajdonságok létrejöttének helyét és körülményeit a vertikumban, hogy ennek alapján lehessen a költségrátrakodás és hozamalakulás szembeállítását az egységes blokknak tekintett vertikumon belül elemezni. Ez a módszer természetesen a régi, megszokott, horizontális összefüggésekben gondolkodó, üzemen belüli arányokat és impulzusokat érzékelő „üzemi” szemlélettel szemben az eszközök és a technológiai szintek vertikális összefüggéseit állítja előtérbe. Nem utolsó sorban azért, mert a termelés növekvő specializálódása és koncentrációja csak ezekenek az összefüggéseknek az állandó rendezése és optimalizálása útján képzelhető el.

Anélkül, hogy részletekbe bocsátkoznék, szeretném itt kiemelni a jelentőségét az élelmiszergazdasági fejlődés ipari és piaci hátterének, amelyről a konferencián többféle nézőpontból sok szó esett. Ezek mellett azonban külön szeretném hangsúlyozni — mert erről alig hallottam — a fejlesztés pénzügyi hátterének kiemelkedő fontosságát. Ugyanis csak a háromféle „háttér” egysége biztosíthat nyugodt, kiegyensúlyozott, mindamellett aktív fejlesztéspolitikát. A pénzügyi háttér jelentőségét a műszaki fejlesztési alapok képzésének problémáival is alá szeretném húzni. Az élelmiszergazdaságon belül ugyanis nehézséget okoz, hogy a mezőgazdaságban ez idő szerint nincs lehetőség műszaki fejlesztési alap képzésére.

Összefoglalva, az Erdei elvtárs által kiemelt és tárgyalt vállalati szféra és funkció (stratégia, taktika, fejlesztéspolitika) kiemelése csak üdvözlendő. Ezzel tehát nincs ellentétben, hanem éppen az integráció új vertikális irányából következik, hogy az ágazatközi vagy ha úgy tetszik vállalatközi komplexum — mint a mikro- és makroökonómiai szintek közötti összekötő és impulzusszűrő, illetve közvetítő közeg — és szféra közgazdasági jelentőségét nagy nyomatékkaal aláhúzom.

Ilyen vállalatközi komplexumok létrejöhetnek spontán és lassan, vállalati kezdeményezésre, de létrejöhetnek — és különösen Nyugat-Európában ez figyelhető meg — kormányzatilag ütemezve és szabályozva is. Szocialista viszonyok között csak kormányzati irányítás biztosíthatja egy tervszerű integrációs politika létrejöttét és gyors realizálódását. Ezt megköveteli az európai élelmiszerpiacok növekvő integrációja is, ami világviszonylatban is mindinkább érezteti hatását.

A nemzetközi tapasztalatok azonban arra is figyelmeztetnek, hogy a kormányzati integrációs politika realizálásához is szükség van kellő öngazgatási és érdekképviselői jogkörrel felruházott integrációs szervezetekre. Ez a fontos soronkövetkező problémakör hazai viszonylatban még tisztázásra és megoldásra vár.

Végül még egyszer utalni szeretnék az élelmiszergazdasági komplexum azon jellegzetességére, hogy szocialista viszonyok között nem diktátum, hanem kompromisszum, azaz érdekegyeztetés alapján integrálódhat csak érdekközösséggé.